

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

**ІСТОРІЯ КРАЇН
ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ
РАНЬОГО НОВОГО ЧАСУ**

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
01 Освіта/Педагогіка
014 «Середня освіта (Історія)»
«Середня освіта (Історія)»
3
2 рік, II семестр
обов'язковий
згідно з розкладом
українська
щовівторка 13.05–14.20 (303 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM та Google-class).
кандидат історичних наук, доцент
Кеда Марина Костянтинівна
Е-mail: kedam@meta.ua
Facebook Messenger Marina Keda

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ¹

Навчальна дисципліна «Історія країн Європи та Америки раннього Нового часу» охоплює питання політичного, економічного та соціокультурного розвитку Західної цивілізації в період з XV по середину XVII ст. Особлива увага приділяється зародженню тих засад сучасної європейської спільноти, які на сьогодні формують її культурний профіль.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів. Основний зміст першого модулю складають теми, пов'язані з Великими Географічними відкриттями, початком європейської колонізації та виникненням капіталістичних відносин в країнах Західної Європи. У другому модулі розглядаються теми, присвячені соціально-економічним зрушенням в Німеччині в кінці XV – на початку XVII ст., Реформації в Німеччині та Швейцарії, Контрреформації. На практичних заняттях детально аналізуються засадничі принципи протестантизму. Третій модуль присвячений історії Іспанії, Англії, Франції в XVI – першій половині XVII ст. та культурі Відродження.

¹ Детальну інформацію про дисципліну, завдання до самостійної роботи, питання до екзамену див. в методичці Кеда М.К. Історія країн Європи та Америки раннього Нового часу. Пакет інформаційних матеріалів. – Чернігів, 2020 – 35 с.
<https://drive.google.com/file/d/1Ta69Xva0aFa67qWbWYP8NDnDGM38bfeG/view?usp=sharing>

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

ЗК 02. Здатність розуміти, зберігати та примножувати культурні цінності.

ЗК 04. Здатність виявляти ініціативу, підприємливість, генерувати нові ідеї, визначати та розв'язувати проблеми.

ЗК 05. Здатність ефективно працювати одноосібно, у складі команди і в мультидисциплінарному оточенні.

ЗК 06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК 07. Здатність спілкуватися державною мовою усно та письмово.

ФК 06. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з історії.

ФК 09. Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та постатей.

ФК 10. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

ФК 11. Здатність обґрунтовано визначати роль України в загальноєвропейських та світових культурних процесах.

ПРН 01. Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у процесі вивчення історії.

ПРН 02. Розуміння значення середньовічної культури як форми людського існування, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 03. Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері навчання історії.

ПРН 06. Розуміння специфіки застосування сучасних інформаційних технологій, необхідних для організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти.

ПРН 09. Здатність продовжувати навчання упродовж життя і вдосконалювати здобуті під час навчання компетентності з високим рівнем автономності.

ПРН 11. Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.

ПРН 12. Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методик їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії.

ПРН 13. Уміння використовувати методологію історії як науки, характеризувати об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів на підставі критичного аналізу історичних джерел, інтеграції їх змісту, визнання й сприйняття різноманітності їх оцінок.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль		Лекції	Семіна рські/ практи чні заняття	Самост йна робота	Лекції	Семінар ські та практич ні заняття	Самості йна робота
		Денна форма			Заочна форма		
1. Великі географічні відкриття	12. Нова доба – нові герої: особливості раннього Нового часу. Великі географічні відкриття. Виникнення капіталістичних відносин	6	8	10	2	2	18

2. Реформація та Контрреформація в Європі	13. Німеччина в кінці XV–на початку XVII ст.	2	4	6		2	10
	14. Реформація у Швейцарії	2	2	4	2		8
	15. Контрреформація	2	2	3	2		6
3. Особливості розвитку Європи в ранній Новий час	16. Франція: на шляху до абсолютизму	4	2	3			12
	17. Іспанія в XVI - першій половині XVII ст.	2	4	5	2		8
	18. Англія в XVI - на початку XVII ст.	4	2	3		2	8
	19. Культура Європи та Америки раннього Нового часу.	4		6	2		14
	РАЗОМ – 90 годин	26	24	40	10	6	74

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ²

Тема 1. Виникнення капіталістичних відносин в країнах Західної Європи. (4 год.)

План:

1. Історичні передумови генези капіталізму в Західній Європі.
2. Процес первісного нагромадження капіталу, його форми і методи.
3. Капіталістична мануфактура XVI–XVII ст. (шляхи виникнення, типи і форми мануфактур).
4. Початок розвитку капіталізму у сільському господарстві :
  - а) здольщина, капіталістична оренда, фермерське господарство;
  - б) «друге видання кріпосництва» в країнах Центральної і Східної Європи.
5. Зміни соціальної структури суспільства в процесі генези капіталізму.
6. Абсолютна монархія XVI - XVII ст., її типологія.

Тема 2-3. Великі географічні відкриття і початок становлення колоніальної системи (XV– середина XVI ст.) (4 год.)

План:

1. Просування португальців уздовж Західного берега Африки. Бартоломео Діаш.
2. Відкриття морського шляху в Індію. Створення португальської колоніальної імперії.
3. Х. Колумб, його експедиції в Америку.
4. Перша навколосвітня подорож.
5. Завоювання Мексики іспанцями.
6. Завоювання Перу іспанцями.

Тема 4-5. Німецька Реформація, її головні напрямки. (4 год.)

План:

1. Німеччина в кінці XV - на початку XVI ст.: особливості політичного устрою та економічного розвитку, соціальна структура.
2. Основні положення вчення М. Лютера, еволюція його поглядів.

² Методичні рекомендації та списки літератури до кожного семінару див. **КЕДА М.К. Історія країн Європи та Америки раннього Нового часу** : Інформаційний пакет матеріалів для організації навчання за кредитно-трансферною системою для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Чернігів: НУ «ЧК» ім.Т.Г.Шевченка, 2020. 36 с.

<https://drive.google.com/file/d/1Ta69Xva0aFa67qWbWYP8NDnDGm38bfeG/view?usp=sharing>

3. Радикально-бюргерська Реформація (А. Карлштадт, Г. Цвілінг).
4. Анабаптисти і Т. Мюнцер.
5. Селянська війна 1525 р. у Німеччині

Тема 6: Реформація у Швейцарії. (2 год.)

План:

1. Особливості соціально-економічного і політичного розвитку Швейцарії на зламі XV-XVI ст.
2. Ульріх Цвінглі і його вчення. Цвінгліанська Реформація.
3. Жан Кальвін і його вчення. Кальвіністська Реформація та її історичне значення.

Тема 7. Іспанія у XVI – першій половині XVII ст. (4 год.)

План:

1. Соціально-економічний розвиток Іспанії у першій половині XVI ст.
2. Повстання «комунерос».
3. Державний устрій Іспанії у XVI – XVII ст.
4. Філіпп II Габсбург, його політика.
5. Економічний занепад Іспанії в кінці XVI – XVII ст.

Тема 8. Англія у XVI – на початку XVII ст. (2 год.)

1. Розвиток промисловості і торгівлі.
2. Обгороджування і початок аграрного перевороту.
3. «Криваве законодавство» Тюдорів.
4. Повстання Роберта Кета.
5. Абсолютизм Тюдорів, його особливості.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА³

Основні джерела:

1. Історія західноєвропейського раннього нового часу. Хрестоматія. / Упорядн. П.М. Котляров, В.О.Дятлов. – К., 2019. 511 с.

Основна література:

1. Балух В. Ранньомодерна Європа : підручник / В. О. Балух, В. П. Коц – Чернівці, 2016. 704 с.
2. Балух В.О. Культура ранньомодерної Європи : підручник для вузів / Василь Олексійович Балух, Віктор Петрович Коцур. – Харків : Фоліо, 2017 . – 495 с.
3. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка и капитализм. В 3 т. М., 1986–1992.
4. Еко У. Історія Європейської цивілізації. Епоха Відродження. Наука і техніка. Харків.: Фоліо, 2020. 528 с.
5. История средних веков: В 2 т. Учебник / Под ред. С.П.Карпова. Т 1. М: Изд-во Моск. ун-та; Изд-во «Высшая школа», 2003. 640 с.; Т. 2. 432 с.
6. Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним. К.: Наш формат, 2018. 488 с.
7. Харари Ю.Н.Sapiens. Краткая история человечества. М.: Синдбад, 2020. 512 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті (див. методичку).

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;

³ Повний список джерел та літератури див. **КЕДА М.К. Історія країн Європи та Америки раннього Нового часу** : Інформаційний пакет матеріалів для організації навчання за кредитно-трансферною системою для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Чернівці: НУ «ЧК» ім.Т.Г.Шевченка, 2020. 36 с. <https://drive.google.com/file/d/1Ta69Xva0aFa67qWbWYP8NDnDGm38bfeG/view?usp=sharing>

- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку; для студентів денного відділення дозволяється без санкцій пропустити не більше 2-х занять без поважної причини.
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати самостійну (контрольну) роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не подав контрольну роботу, до екзамену не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедайннів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOn49g08VcMd_XsZHGYnNpm5LPs/view)). У процесі навчання та при підготовці контрольної роботи заявляються забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів (денне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	13	1	до 13
Робота на практичному занятті	12	5	до 60
Індивідуальні завдання, підготовка доповідей на конференції, статей	1	10	до 10
Самостійна робота	1	10	до 10
Екзамен	1	25	до 25
Усього:			до 100

Розподіл балів (заочне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	5	2	до 10
Робота на практичному занятті	3	15	до 45
Самостійна робота: Підготовка контрольної роботи ⁴	1	20	до 20
Екзамен	1	25	до 25
Усього:			до 100

⁴ Підготовка контрольної роботи є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не подав завчасно контрольну роботу, до екзамену не допускається.

ПРО ВИКЛАДАЧА

кандидат історичних наук, доцент кафедри
всесвітньої історії та міжнародних відносин
Кеда Марина Костянтинівна

Досвід роботи в міжнародних проєктах, дотичних до тематики дисципліни:

2019 – дотепер – керівник (chairholder) проєкту ЄС програми Еразмус+ на пряму Жан Моне «Культурний вимір Європи» № 611810-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CHAIR <https://nuchkerasmus.wixsite.com/culde/our-team>

2018–2019 – менеджер проєкту ЄС програми Територіального співробітництва країн Східного партнерства (ЕaPTC) № 83265672 «Від малих місцевих музейних форм до широкого транскордонного культурного співробітництва» <http://dnieprparom.net/>

2016–2017 – менеджер (з 2017р. – керівник) проєкту Міжнародного фонду «Відродження» «Ромські студії в ЧНПУ» <https://www.facebook.com/ChernihivRomaniStudies/?fref=ts>

2015–2018 – керівник проєкту ЄС програми Еразмус+ на пряму Жан Моне «Концепт Європи: від ідеї до реалізації» <https://www.facebook.com/groups/concept.of.europe/?fref=ts>

Основні публікації з тематики дисципліни⁵ (в хронологічному порядку):

2. Кеда М.К. Проблеми медієвістики в творчій спадщині М. Петрова (1826–1887). *Вісник Східноукраїнського національного університету*. 2001. № 4 (38). С. 8–88.
3. Кеда М.К. Історія Реформації XVI ст. у висвітленні М. Петрова. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету*. Випуск 15. Серія: історичні науки. № 1. Чернігів, 2002. С. 47–51.
4. Кеда М.К. Актуальні проблеми історії нового часу у спадщині Михайла Петрова. *Актуальні проблеми вітчизняної та світової історії: Матеріали Других всеукраїнських драгоманівських читань молодих істориків*. Київ, 14 березня 2008 р. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. С. 222–228.
5. Кеда М.К. Вивчення історії Нового часу в українських університетах XIX ст. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка*. Випуск 73. Серія: Історичні науки. № 6. (2009). С.154–159.
6. Кеда М.К. Творчі завдання з історії Середніх віків для студентів педагогічних вузів. *Матеріали науково-практичної конференції «Перші Фльорівські читання»*. Чернігів, 2010. С. 114–118.
7. Кеда М.К. Ранньомодерна історія Європи в студіях Михайла Петрова. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка*. Випуск 87. Серія: Історичні науки. № 8. (2011). С. 151–157.
8. Кеда М.К. Практикум з історії Середніх віків країн Європи та Америки : Навч.-метод. посіб. для студентів пед. вишів. Чернігів : Вид. Лозовий В. М., 2011. 264 с.
9. Дятлов В. А., Кеда М. К. Итальянская тема в творческом наследии В.К. Пискорского. Пискорський В. К. Флорентійський збірник / Упорядники: Кеда М.К., Новікова О. О., Пічугіна І. С. Київ-Москва-Чернігів: ІВІ РАН, 2013. С. 19–35.
10. Кеда М. К. Западноевропейское средневековье на страницах журнала «Вера и Жизнь». *Вісник Чернігівського національного ун-ту*. Випуск 123. Серія: історичні науки. № 10. 2014. С. 152-156.
11. Кеда М.К. Ідеї об'єднаної Європи за доби середньовіччя та епохи Відродження. *Європейський Союз: від ідеї до імплементації*. / Упорядники: М.К. Кеда та ін. Навч.-метод. посібник. – Чернігів : Десна-Поліграф, 2017. С. 43–97.
12. Кеда М.К. Євроінтеграційні змагання у XV ст. *Вісник ЧНПУ*. Вип. 145. 2017. № 12. С. 23–29.
13. Кеда М.К. Середньовічні сценарії об'єднання Європи: Respublica Christianorum vs Imperium Romanum. *Концепт «Європа» : Навчальний посібник / Ващенко А.В., Гаврилов В.М., Дятлов В.О., Казимір В.А., Кеда М.К., Соломенна Т.В.* Чернігів: Десна-Поліграф, 2018. С. 23–59.

⁵ Інші публікації викладача з дисципліни див. Кеда М.К. Історія країн Європи та Америки доби Середньовіччя та раннього Нового часу. Пакет інформаційних матеріалів. – Чернігів, 2020 – 60 с. https://drive.google.com/file/d/1kCBz_OSP4jcl4CTyhWmDgovP_-IS_Df3/view?usp=sharing